

11.1.2020

Keskussairaalakardiologian ylläkäreiden lausunto keskittämisesetuksen muutosta koskien

STM pyytää lausuntoa keskittämisesetuksen muutosehdotuksesta 18.2.2020 mennessä. Voimassa olevassa keskittämisesetuksessa säädetään pykälässä §6 kardiologiaa koskien seuraavasti:

Vaativat transkatetriset kardiologiset toimenpiteet, sisältäen kaikki sydämen tekoeläppien asennukset katetriteitse edellyttäen, että niitä tekevässä sairaalassa on avosydänkirurgiaa.

Tämä asetusteksti ongelmallinen ja tulee tämän lausunnon allekirjoittaneiden kardiologian ylläkäreiden mielestä poistaa kokonaan seuraavien perusteluiden takia. Vaativat transkatetriset kardiologiset toimenpiteet ehdotetaan sen sijaan tehtäväksi yhteistyössä alueen yliopistosairaalan kanssa. Hoitotuloksia ehdotetaan seurattavaksi vuosittain toimenpiderekistereistä.

Vaativat transkatetriset sepelvaltimotoimenpiteet

Kahdenkymmenen viime vuoden aikana keskussairaaloissa tehtävä toimenpidekardiologia on kehittynyt voimakkaasti ja toimenpidemäärät lisääntyneet tasaisesti. Kaikista pallolaajennustoimenpiteistä yli puolet tehdäänkin keskussairaaloissa (Hämeenlinna, Peijas ja Jorvi lasketaan tässä keskussairaaloiksi). Vaativat transkatetriset toimenpiteet sisältävät yleisen käsityksen mukaan mm. vaativat sepelvaltimotoimenpiteet kuten kroonisten totaalitukosten avaamisen (CTO), sepelvaltimon päärunгон pallolaajennuksen ja sepelvaltimon poraamisen eli rotablaation. Nämä toimenpiteet ovat olleet keskussairaaloissa osa normaalia toimintaa jo vuosia. Ne ovat tärkeä osa invasiivikardiologin ammattiosaamista. Kroonisia sepelvaltimoiden totaalitukoksen avaamistoimenpiteitä (CTO) tehtiin Suomessa 463 vuonna 2018, joista noin puolet keskussairaaloissa (Euroopan kardiologisen seuran kysely). Usein myös päivystyksellisissä tai kiireellisissä sepelvaltimotoimenpiteessä tarvitaan vaativia pallolaajennustekniikoita. Päivystysasetuksen mukainen laadukas 24/7 kardiologinen päivystystoiminta edellyttää vaativien pallolaajennustoimenpiteiden suorittamista myös virka-aikana. Siksi voimassa oleva ympäripyöreä asetusteksti on ristiriidassa päivystysasetuksen kanssa. Tämän takia koko rajoitus on poistettava kokonaan tulevasta asetustekstistä.

Vaativat transkatetriset läppätoimenpiteet – aorttaläppätoimenpiteet (TAVI)

Yliopistollisiin sairaaloihin ehdotetaan jatkossa keskitettävän ne leikkaukset ja toimenpiteet, joita tehdään alle 200 kappaletta koko Suomessa vuosittain. Nivusvaltimon kautta TAVI toimenpiteitä tehtiin vuonna 2018 yhteensä 827 ja määrä on voimakkaassa kasvussa. Näin ollen kyseessä on tavallinen sydäntoimenpide, joka ei vaadi keskittämistä yliopistosairaaloihin. Suurin osa näistä potilaista on iäkkäitä ja osa niin monisairaita, että avosydänleikkausta ei kuitenkaan tehdä, vaikka toimenpiteessä tulisi sitä periaatteessa edellyttävä komplikaatio. Monet iäkkäät potilaat kokevat matkustamisen usein kaukana olevaan yliopistosairaalaan raskaana ja toivovat, että heidät voitaisiin hoitaa omassa sairaalassa. Jotkut jopa kieltäytyvät hoidosta toisessa sairaalassa. TAVI

toimenpiteiden keskittäminen yliopistosairaaloihin aiheuttaa hoitojonojen pidentymistä ja on jo aiheuttanut aorttastenoosipotilaiden jonokuolemia, koska kyseessä on vakava sairaus, jonka hoidolla on usein kiire. Kiireellisen toimenpiteen järjestäminen keskussairaalassa, jossa potilas on jo vajaatoiminnan hoidossa, on nopeampaa eikä potilasta kuormittavaa siirtoa tarvita.

TAVI toimenpiteiden keskittämiseen yliopistollisiin sairaaloihin tai sairaalaan, jossa on avosydänkirurgiaa, ei ole myöskään löydettävissä riittäviä perusteita tutkimuksista. Suomen keskussairaaloissa tehtiin 2015-2018 174 TAVI toimenpidettä. Potilaiden 30 vrk kuolleisuus oli 2.9% (Rissanen ym, käsikirjoitus ja esitetty Nordic Baltic Cardiology kongressissa Helsingissä 6/2019), mikä vastaa hyvää kansainvälistä hoitotasoa.

Kansainvälisissä tutkimuksissa (Eggebrechth ym. European Heart Journal 2016 ja Egger ym JACC Interventions 2018) on osoitettu, että TAVI toimenpide on yhtä turvallinen sairaalassa, jossa ei ole avosydänkirurgiaa verrattuna sellaiseen, jossa on avosydänkirurginen valmius.

Muut katetrivälittävät tekoläppien asennukset tai muut läppätoimenpiteet

Muiden tekoläppien asennuksia (lähinnä mitraalipositiossa olevaan rappeutuneeseen tekoläppään laitettava TAVI läppä) ja läppien muokkaustoimenpiteet (aikuiskardiologiassa lähinnä mitraaliläpän Mitraclip-toimenpide sekä trikuspidaaliläpän toimenpiteet) voidaan tämän lausunnon allekirjoittaneiden puolesta hyvin keskittää hoidettavaksi yliopistosairaaloissa, koska näiden toimenpiteiden voluomit ovat vielä pieniä. Tämä voidaan kuitenkin hyvin sopia ERVA-alueella ilman, että sitä tarvitsee erikseen mainita asetuksessa. Toimenpidekardiologia kehittyy nopeasti ja toimenpiteistä tulee turvallisempia. Sen takia asetuksiin ei lausunnon allekirjoittaneiden mielestä pidä kirjata mitään yksittäistä toimenpidettä.

Asetuksen vaikutus keskussairaaloitten kardiologivajeeseen ja ympärivuorokautiseen kardiologipäivystykseen

Nyt monessa päivystävässä keskussairaalassa on selvä tai jopa vakava kardiologipula; mm. Lappeenrannassa, Porissa, Jyväskylässä ja Rovaniemellä sekä muissa keskussairaaloissa mm. Kajaanissa ja Savonlinnassa. Keskittämisasiasetus on haitannut toimenpideorientoituneiden kardiologien rekrytoimista keskussairaaloihin ja virka-aikana on jouduttu turvautumaan ostopalvelukardiologeihin, jotka eivät osallistu päivystämiseen. Keskussairaaloitten virassa olevat kardiologit hoitavat alueensa potilaat kustannusvaikuttavasti virka-aikana, turvaavat 24/7 päivystyksen ja kehittävät sydänpotilaiden hoitoa alueellaan.

Keskittämisasiasetuksen nojalla siirretään lisäksi taloudellisia resursseja päivystävästä keskussairaalaan yliopistosairaalaan. Tämä johtaa maakuntien välillä potilaiden hoidon eriarvoistumiseen. Oma toimintana tehdyt sepelvaltimotoimenpiteet ja TAVI toimenpide ovat talousvaikeuksissa oleville keskussairaala- ja paikkakuntien sairaanhoitopiireille edullisempia kuin ostopalveluna yliopistosairaaloista hankitut.

Lausunnon allekirjoittaneet ylilääkärit

Päiväys:

Päiväys: 16. tammikuuta 2020, 07:50:20

Satakunnan keskussairaala, Pori

Rummukainen Pirjo

Tuomas Rissanen

Rummukainen Pirjo

Vahva tunnistus:

16. tammikuuta 2020, 07:50:05

Pankkitunnistus

Päiväys: 13. tammikuuta 2020, 08:28:19

Etelä-Pohjanmaan keskussairaala, Seinäjoki

Antti-Pekka Annala

Antti-Pekka Annala

Päiväys: 12. tammikuuta 2020, 09:51:36

Lapin Keskussairaala, Rovaniemi

Annika Olli

Annika Olli

Vahva tunnistus:

13. tammikuuta 2020, 08:27:58

Pankkitunnistus

Vahva tunnistus:

12. tammikuuta 2020, 09:44:23

Pankkitunnistus

Päiväys: 13. tammikuuta 2020, 17:03:02

Keski-Pohjanmaan keskussairaala, Kokkola

Lauri Sia

Lauri Sia

Vahva tunnistus:

13. tammikuuta 2020, 17:02:23

Pankkitunnistus

Päiväys: 12. tammikuuta 2020, 10:48:03

Kajaanin Keskussairaala

Jukka Juvonen

Jukka Juvonen

Vahva tunnistus:

12. tammikuuta 2020, 10:47:20

Pankkitunnistus

Päiväys: 17. tammikuuta 2020, 16:48:09

Keski-Suomen keskussairaala, Jyväskylä

Jarkko Niva

Jarkko Niva

Vahva tunnistus:

17. tammikuuta 2020, 16:48:10

Pankkitunnistus

Päiväys: 20. tammikuuta 2020, 08:11:29

Savonlinnan keskussairaala

Sampo Karjalainen

Sampo Karjalainen

Vahva tunnistus:

20. tammikuuta 2020, 08:10:57

Pankkitunnistus

Päiväys:

Kymenlaakson keskussairaala, Kotka

Jaana Yrjölä

Päiväys: 13. tammikuuta 2020, 08:35:41

Etelä-Karjalan keskussairaala, Lappeenranta

Seppo Utriainen

Seppo Utriainen

Vahva tunnistus:

13. tammikuuta 2020, 08:35:24

Pankkitunnistus

Päiväys: 14. tammikuuta 2020, 09:30:11

Vaasan keskussairaala

Mari-Anne Vaittinen

Mari-Anne Vaittinen

Päiväys: 16. tammikuuta 2020, 15:54:56

Päijät-Hämeen keskussairaala, Lahti

Tuomas Kerola

Tuomas Kerola

Vahva tunnistus:

14. tammikuuta 2020, 09:30:11

Pankkitunnistus

Vahva tunnistus:

16. tammikuuta 2020, 15:54:35

Pankkitunnistus

Päiväys: 11. tammikuuta 2020, 20:23:00

Pohjois-Karjalan keskussairaala, Joensuu

Tuomas Rissanen

Tuomas Rissanen

Vahva tunnistus:

11. tammikuuta 2020, 19:11:40

Pankkitunnistus

Valtakirja

Osallistun keskussairaalakardiologien lausuntoon valtioneuvoston keskittämisasiäsetuksen muutosta koskien.

17.1.2020

Kymenlaakson keskussairaala, Sydänkeskus

Jaana Yrjölä

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jaana Yrjölä', written in a cursive style.